

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення компетенції міжнародного арбітражу

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України "Про міжнародний комерційний арбітраж" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 25, ст. 198; із змінами, внесеними Законом України від 19 червня 2020 року № 738–IX):

1) пункт 2 статті 1 викласти в такій редакції:

"2. До міжнародного комерційного арбітражу можуть за угодою сторін передаватися:

спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо комерційне підприємство хоча б однієї із сторін спору на момент укладення арбітражної угоди знаходиться за кордоном або якщо сторони явно домовилися про те, що предмет арбітражної угоди пов'язаний більше ніж з однією державою, або одне з наступних місць знаходиться за межами держави, в якій сторони мають свої комерційні підприємства:

– місце арбітражу, якщо воно визначено в арбітражній угоді або відповідно до неї;

– будь-яке місце, в якому повинна бути виконана значна частина зобов'язань, що виникають із договірних або інших цивільно-правових відносин;

– місце, з яким найбільш тісно пов'язаний предмет спору;

спори підприємств з іноземними інвестиціями і міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їх учасниками, а так само їх спори з іншими суб'єктами права України;

спори між адміністратором за випуском облігацій, який діє в інтересах власників облігацій відповідно до положень Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки", та емітентом облігацій та/або особами, які надають забезпечення за такими облігаціями, якщо принаймні одна зі сторін спору є підприємством з іноземними інвестиціями.

Міжнародний комерційний арбітраж розглядає також спори за участю інвестора (іншого учасника інвестиційної діяльності) та держави (її органів та установ) або міжурядової організації у зв'язку із здійсненням інвестиційної діяльності на території України чи іншої держави, що передаються на підставі міжнародного договору, закону України, іншого нормативно-правового акта або угоди сторін, яка міститься у контракті чи іншому документі";

2) пункт 1 статті 6 викласти в такій редакції:

"1. Функції, зазначені в пунктах 3 та 4 статті 11, пункті 3 статті 13, статті 14, для арбітражу, утвореного спеціально для розгляду окремої справи, виконуються Президентом Торгово-промислової палати України, а для постійно діючих арбітражних установ – органом, визначеним регламентом відповідної арбітражної установи";

3) у статті 11:

а) пункт 3 викласти в такій редакції:

"3. У разі відсутності такої угоди:

– при арбітражі з трьома арбітрами кожна сторона призначає одного арбітра, і двоє призначених таким чином арбітрів призначають третього арбітра; якщо сторона не призначить арбітра протягом 30 днів після отримання прохання про це від другої сторони або якщо двоє арбітрів протягом 30 днів з моменту їх призначення не домовляться про призначення третього арбітра, на прохання будь-якої сторони арбітр призначається органами, зазначеними у пункті 1 статті 6;

– при арбітражі з одноособовим арбітром, якщо сторони не домовляться про вибір арбітра, на прохання будь-якої сторони арбітр призначається органами, зазначеними у пункті 1 статті 6";

б) абзац п'ятий пункту 4 викласти в такій редакції:

"будь-яка сторона може просити органи, зазначені у пункті 1 статті 6, вжити необхідних заходів, якщо тільки угода про процедуру призначення не передбачає інших способів забезпечення призначення";

в) пункт 5 викласти в такій редакції:

"5. Рішення з будь-якого питання, що приймається згідно з пунктом 3 або 4 цієї статті органами, зазначеними у пункті 1 статті 6, не підлягає оскарженню. При призначенні арбітра органи зважають на будь-які вимоги, що ставляться до кваліфікації арбітра угодою сторін, і такі міркування, які можуть забезпечити призначення незалежного і неупередженого арбітра, а в разі

призначення одноособового або третього арбітра беруть також до уваги бажаність призначення арбітром особи іншого громадянства, ніж громадянство, до якого належать сторони";

4) пункт 3 статті 13 викласти в такій редакції:

"3. Якщо заяву про відвід при застосуванні будь-якої процедури, узгодженої сторонами, або процедури, передбаченої пунктом 2 цієї статті, не задоволено, сторона, що заявляє відвід, може протягом 30 днів після отримання повідомлення про рішення про відхилення відводу просити органи, зазначені у пункті 1 статті 6, прийняти рішення про відвід; таке рішення не підлягає ніякому оскарженню; поки таке прохання чекає на своє вирішення, третейський суд, включаючи арбітра, якому заявлено відвід, може продовжувати арбітражний розгляд та винести арбітражне рішення";

5) пункт 1 статті 14 викласти в такій редакції:

"1. У разі якщо арбітр юридично або фактично виявляється неспроможним виконувати свої функції або невиправдано довго не виконує їх з інших причин, його мандат втрачає чинність, якщо арбітр бере самовідвід або сторони домовляються про припинення мандата. В інших випадках, якщо зберігаються розбіжності щодо будь-якої з таких підстав, будь-яка сторона може звернутися до органів, зазначених у пункті 1 статті 6, з проханням вирішити питання про припинення дії мандата; таке рішення не підлягає ніякому оскарженню";

б) пункти 1 і 2 Положення про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (додаток № 1 до Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" від 24 лютого 1994 року № 4002–XII) викласти в такій редакції:

"1. Міжнародний комерційний арбітражний суд є самостійною постійно діючою арбітражною установою (третейським судом), що здійснює свою діяльність згідно із Законом України "Про міжнародний комерційний арбітраж", іншими законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Торгово-промислова палата України затверджує Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду та сприяє його діяльності.

2. До Міжнародного комерційного арбітражного суду можуть за угодою сторін передаватися на вирішення:

спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо комерційне підприємство хоча б однієї із сторін спору на момент укладення арбітражної угоди знаходиться за кордоном або якщо сторони явно домовилися про те, що предмет арбітражної угоди пов'язаний більше ніж з однією державою, або одне з наступних місць знаходиться за межами держави, в якій сторони мають свої комерційні підприємства:

– місце арбітражу, якщо воно визначено в арбітражній угоді або відповідно до неї;

– будь-яке місце, в якому повинна бути виконана значна частина зобов'язань, що виникають із договірних або інших цивільно-правових відносин;

– місце, з яким найбільш тісно пов'язаний предмет спору;

спори підприємств з іноземними інвестиціями і міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їх учасниками, а так само їх спори з іншими суб'єктами права України;

спори між адміністратором за випуском облігацій, який діє в інтересах власників облігацій відповідно до положень Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки", та емітентом облігацій та/або особами, які надають забезпечення за такими облігаціями, якщо принаймні одна зі сторін спору є підприємством з іноземними інвестиціями.

Зовнішньоекономічні відносини, спори з яких можуть бути передані на вирішення Міжнародного комерційного арбітражного суду, стосуються, зокрема, відносин купівлі-продажу (поставки) товарів, виконання робіт, надання послуг, обміну товарами та/чи послугами, перевезення вантажів і пасажирів, торгового представництва і посередництва, оренди (лізингу), науково-технічного обміну, обміну іншими результатами творчої діяльності, спорудження промислових та інших об'єктів, ліцензійних операцій, інвестицій, кредитно-розрахункових операцій, страхування, спільного підприємництва та інших форм промислової і підприємницької кооперації.

Міжнародний комерційний арбітражний суд розглядає також спори за участю інвестора (іншого учасника інвестиційної діяльності) та держави (її органів та установ) або міжурядової організації у зв'язку із здійсненням інвестиційної діяльності на території України чи іншої держави, що передаються на підставі міжнародного договору, закону України, іншого нормативно-правового акта або угоди сторін, яка міститься у контракті чи іншому документі";

7) пункт 1 Положення про Морську арбітражну комісію при Торгово-промисловій палаті України (додаток № 2 до Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" від 24 лютого 1994 року № 4002–ХІІ) викласти в такій редакції:

"1. Морська арбітражна комісія є самостійною постійно діючою арбітражною установою (третейським судом), що здійснює свою діяльність згідно із Законом України "Про міжнародний комерційний арбітраж", іншими законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Торгово-промислова палата України затверджує Регламент Морської арбітражної комісії та сприяє її діяльності".

2. Частину першу статті 14 Закону України "Про безоплатну правничу допомогу" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 51, ст. 577 із наступними змінами) доповнити пунктами 28² і 28³ такого змісту:

"28²) особи, які звернулися із заявою про визнання особою, постраждалою від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, – на правничі послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, з питань, що пов'язані з оскарженням рішення про відмову у визнанні особи постраждалою від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України;

28³) особи, постраждалі від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, – на правничі послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, з питань, пов'язаних із захистом їхніх прав, визначених Законом України "Про правовий і соціальний захист осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, та надання їм невідкладних проміжних репарацій".

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Зміни, внесені цим Законом щодо розширення компетенції міжнародного арбітражу, поширюються також на арбітражні угоди, укладені до набрання чинності цим Законом.

3. Кабінету Міністрів України:

1) під час підготовки проектів нових двосторонніх угод про сприяння та взаємний захист інвестицій, перегляду чинних угод, а також укладення угод про вільну торгівлю, що містять положення про захист інвестицій, передбачати можливість зазначення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України як одного з варіантів для врегулювання спорів між державою та інвестором;

2) рекомендувати підприємствам (установам, організаціям), управління якими здійснюють Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, під час укладення зовнішньоекономічних договорів, які містять арбітражні застереження, включати арбітражні застереження з посиланням на національні постійно діючі арбітражні установи з метою економії коштів на представництво і захист прав та інтересів таких підприємств (установ, організацій) у разі виникнення зовнішньоекономічних спорів;

3) у рамках реалізації державно-приватного партнерства у проектах відповідних угод, у разі якщо вони містять арбітражне застереження, передбачати можливість включення арбітражних застережень з посиланням на національні постійно діючі арбітражні установи.

Президент України

м. Київ
28 квітня 2026 року
№ 4856-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ